କୁଇଁ ଜାତି
ଅଡେ
ବିନେବିନେ ପାରମ୍ପରିକ ବନବାସୀ ୱାଇ
ଜାଡା ଅଧିକାରୀ ସ୍ୱୀକୃତ ଆଇନୁ ୨୦୦୬

(କୁଭି)

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେ଼ମୀ
ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଓ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗ
ଭୁବନେଶ୍ୱର

କୁଇଁ ଜାତି
ଅଡେ
ବିନେବିନେ ପାରମ୍ପରିକ ବନବାସୀ ୱାଇ
ଜାଡା ଅଧିକାରୀ ସ୍ୱୀକୃତ ଆଇନୁ ୨୦୦୬

ପୂର୍ବାଟିଏ ଜାଡାତା ତେବ ଆହିମାନି କୁଇଁ ଜାତିତି ଲୋକୁୱାଦାଁ ଅଡେ ବିନେ ବିନେ ପାରମ୍ପରିକ ବନବାସୀୱାଦାଁ ଅଧିକାରାଇ ନଥିଭୁକ୍ତ କିୱିଆହାଲେଏ ଏୱେରୀଇ, ଏୱାରୀ ଅଧିକୃତ ଭମି ଅଡ଼େ ଜାଡ଼ା ଅଧିକାରତି ସ୍ୱୀକୃତ ହିୱିଆନେ ଓ ଜାଡ଼ାଅଧିକାର ନଥିଭୁକ୍ତ କିହେଲି ତାକି ଇ ଆଇନୁ ତିଆରୀ ଆହାନେ । ଇ ଆଇନୁତା ଜାଡା ଭୂମି ସ୍ୱୀକୃତ ହିୱିଆନେ ଅଡ଼େ ବନ ବାସୀୱାଦାଆଁ ଅଧିକାର ସାବ୍ୟସ୍ତ, ତାକି ଦେରକାରୀ ପ୍ରାମିଣି ଡାଇ ଏୱାରୀୱାଦାଆଁ ବୃତ୍ତିଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଇ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱୀକୃତି ହିହେଲି ତାକି ବ୍ୟବସ୍ଥା କିୱିଆହାନେ । ଏଦାଁ ତାକି ଜାଡାତାବାସା କିହିନି କୁଇଁ ଜାତି ଅଡେ ବିନେ ବିନେ ପାରଂପରିକ ବନବାସୀଇଁ ସ୍ୱୀକୃତ ପାଡେଲି ଅଧିକାର ଭିତରେ ଜୈବ ବିବିଧତାତି ଚିରନ୍ତନ ବ୍ୟବହାର, ଜାଡାଇ ରକ୍ଷାକିହିଲେ ଅଡେ ପରିବେଶ ସନ୍ତୁଳନତି ଦାୟିଦ୍ୱ ଅଡେ ତଦ୍ଧାରା ଜାଡା ଏରିୟାତି ସଂରକ୍ଷଣଇ ମଜୁବୁତ୍ କିହେଲତାକି ଦାୟିତ୍ୱ ଅଡେ ଅଧିକାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଆହାନେ ଅଡେ ଇମ୍ବାଆଁ ଖାଦି ନିରାପତ୍ତା ଓ ବୃତ୍ତିତା ସୁରକ୍ଷା ତାଳି ମଧ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ହିୱିଆହାନେ ।

୧) କୁଇଁ ଜାତିତି ବନବାସୀ ଇଙ୍ଗେଁ କୁଇଁ ଜାତିତି ଇମିନି ମଣିଷି ବା ସଂପ୍ରଦାୟ ଏମ୍ବେକି ମୁଖ୍ୟତଃ ଜାଡାତାବାସା କହିନିଁ, ଅଡେ ପ୍ରକୃତି ଭାବରେ ଜୀଉ ବଞ୍ଚି କିହେଲି ଜାଡା ଉପରେ ଚାଷାବାମା କିହି ନିର୍ଭର କିହିନିଁ,ଏୱାରୀଇ ବୁଝଆନେ ।

୨) ଜାଡା ଭମି ଇଙ୍ଗେଁ ଇମିନି ଜାଡା ଏରିୟା ଭିତରେ ମାଣିମ୍ବିନି ଇମିନି ଭମିଯାକା, ରେଜିଷ୍ଟ୍ରି ଆହା ଲାଆାଜାଡା, ସୀମା ଚିହ୍ନ ଆହାଲାଆ ଜାଡା, ପରିଦୃଷ୍ଟ ଆହାନି ଅଡେ ବିବେଚିତ ଆହାନି ଜାଡା, ସୁରକ୍ଷିତ ଜାଡା,

ସଂରକ୍ଷିତ ଜାଡା, ଅଭୟାରଣ୍ୟ ଅଡେ ଜାତୀୟ ବଗିଗୃତି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆହୀନି ଭମିଇ ବୁଝିଆନେ ।

୩) ଗ୍ରାମସଭା ଇଙ୍ଗେଁ ର ନାୟଁତି ଲୋକୁଯାକା ସାଧାରଣ ମିଟିଙ୍ଗି ଏମ୍ବ୍ରିତାଣାକି ନାୟ୍ଁତି ସବୁ ଭୁଟୁ ହିନି ଲୋକୁ ଯୋଗ ହିମାଣିମ୍ବ୍ରିନାରୀ ଅଡେ ଏମ୍ବ୍ରିତାଣାକି ପଞ୍ଚାୟତ ସୁବିଧା ହିଲିବେଏ ଏ ମ୍ବାଆଁ ସାହାଡା, ଟୋଲା ଆଡେ ବିନେ ବିନେ ପାରଂପାରିକ ନାୟ୍ଁ ତି ଅନୁଷ୍ଠାନ ଅଡେ ନିର୍ବାଚିତ ନାୟ୍ଁତି କମିଟିଇ ବୁଝଆନେ । ଏମ୍ବାଆଁ ଆଇସିକା ପୁରା ପୁରୀ, ପ୍ରିଭାବରେ ଯୋଗଦାନ କହିଲି ଆଡିନୁ ।

୪) ବସତି ଇଙ୍ଗେଁ- ପୂର୍ବାତି ଲୋକୁ ଆଡେ ମୁଲୁ ଟିଏ ଚାଷାକାମା କିହିନି ଅଡେ ବିନେବିନେ ବନବାସୀ କୁଇଁ ଜାତିୱା ସଂରକ୍ଷିତ ୱା ସଂରକ୍ଷିତ ଜାଡା ଏ ଆରକ୍ଷିତ ଜାଡା ଭିତରତା ମାର୍ଣିମ୍ବନି ପୂର୍ବାଟିଏ ବାସାଜାଗା ଅଡେ ଏ ରାକୁମୁତି ବସତିଇ ବୁଝଆନେ ।

୫) ଜାଡାତା ମେଡା ଆନି ଜିନିଷୁ ଭିତରେ ମାରାଗଛାତିସବୁ ଜାଡାତି ଜିନିଷୁ- ଦେରୁ ରଇବାକାଂପା, ମିଲା ମାରାତି ଆକୁ, ବେତ, ଟସର, ପକି, ହାଦେଡି, ଟାଣ୍ଡିହିଞ୍ଜୁ, ଦୁରିଆକା, ଅଶାଗଚାମାରା, ମୂଲୁ, ଚେରମୁଲି, କୁନାଁ ଅର୍ନ୍ତଭୁକ୍ତ ।

ଜାଡାଅଧିକାରା

୧) ଜାଡାତା ବାସା କହିନି କୁଇଁ ଅଡେ ବିନେ ବିନେ ପାରଂପରିକ ବନବାସୀୱା ଜାଡାତି ସବୁ ଭୂମି ଉପରେ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଅଧିକାରାଇଁ ଯାହାକି ମାଣିଷ ଆଡେ ଗୋଷ୍ଠି ଅଡେ ରି ଲୋକୁ ଡାକି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ।

ଏୱାଆତୁ-୧

କ) ଜାଡାତା ବାସାକିହିନି କୁଇଁ ଜାତିତି ଅଡେ ବିନେ ବିନେ ପାରଂପରିକ ବନବାସାଁ ଭିତରଟି ଇମିନି ମାଣିଷି ବା ମାଣିଷିଁ ଡାଇ ଜାଡାତା ତେବ ଆହିସେଁ ଅଡେ ଜୀବିକା ଉପାର୍ଜନ ଡାକି ଚାଷା କାମା କାହିନି ଜାନା

ଭମି ତାଡାସା କିନା ଅଡେ ତେବ ଆହେଲି ଡାକି ବ୍ୟକ୍ତାଗତ ଅଡେ ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଅଧିକାରା,

ଖ) ପାରଂପରିକ ଭାବେ ନିଜ ନାୟୁଁ ଭିତରେ ଅଡେ ନାୟୁଁ ବାହାର ସୀମାଟି ଆଦାୟ ଆହାନା ୱାହିନି ଜାଡା ଜାତ ଜିନିଷୁ ତି ମାଲିକାନା, ଆଦାୟା, ବ୍ୟବହାର ଅଡେ ପାର୍ଚେଲିତାକି ଅଧିକାରା;

ଗ) ରାଜିହଚାନାଇଁ ଅଡେ ମେଣ୍ଡାଁ ପହିକିହିନାଇଁ ଗୋଷ୍ଠିୱାଁ ମିଣିକା ଅଡେ ବିନେବିନେ ଜାଡାଜାତ ଜିନିଷୁ, ଚାରଣ (ରିଣ୍ଡା ସ୍ଥାୟୀ ଅଡେ ହାନାଇ ୱାନାଇ ଅଡେ ପାରଂପରିକ ଲେଞ୍ଜୁ ଅନୁଯାୟୀ ଜିନିଷୁ ଉପରେ ବ୍ୟବହାର ଅଡେ ମାଲିକାନା ଗୋଷ୍ଠିଗତ ଅଧିକାରା;

ଘ) ପୂର୍ବାତି କୁଇଁ ଅଡେ ମୁଲୁଟିଏ ଚାଷଉପରେ ନିର୍ଭର କିହିନି । ସଂପ୍ରଦାୟିୱା ବାସାଅଡେ଼ ବସ୍ତି ଉପରେ ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଅଧିକାରା ।

ଙ) ଇମିନି ରାଜ୍ୟତା ଇମିନି ସତ୍ତ୍ୱତା ମାନି ଝଗଡା ଭମି ଅଡେ ଦାବୀମାନି ଝଗଡା ଭମି ଉପରେ ଅଧିକାରା ।

ଚ) ଇମିନି ସ୍ଥାନୀୟ ଅଧିକାରୀ ଅଡେ ଇମିନି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଁ ଡାଇ ଜାଡା ଭମି ବିନେ ଦରୁତା ହିୱି ଆହାନି ପାଙ୍ଗା ଆଡେ ବାନ୍ଧା ଅଡେ ମଞ୍ଜୁରୀ ପରୀପର୍ତ୍ତନତି ଆଧିକାରା ।

ଛ) ପାଙ୍ଗାଆହାନି ନୋଟିସି ଆହାନି ଆଡେ ଆହାଲାଆନାଇ ସବୁ ଜାଡା ନାୟୁ ପାଣାଆଁ ବସ୍ତି, ସାରବି ଆହାଲାଆନ୍ନାଇ ନାୟୁଁ ଅଡେ ଜାଜାତା ମାନି ବିନେ ବିନେ ନାସକା ରାଜସ୍ୱ ନାୟୁଁତା ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନତି ଅଧିକାର ।

ଜ) ଚିରସ୍ଥାୟୀ ଉପଯୋଗୀ ଡାକି ପାରଂପରିକ ଭାବେ ସୁରକ୍ଷା ଅଡେ ସଂରକ୍ଷଣ କିହି ୱାହିନି ଇମିନି ଗୋଷ୍ଠୀ, ଜାଡା ଜିନିଷୁତି ସୁରକ୍ଷା, ପୁନି ତିଆରୀ କିହେଲି ଅଡେ, ସଂରକ୍ଷଣ ଅଡେ ପରିଚାଳନିତି ଅଧିକାର;

୪) ଜୈବ ବିବିଧତା ଅତେ ବୌଦ୍ଧିକ ସଂପତ୍ତିତି ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଅଧିକାର ଅତେ ଜୈବ ବିବିଧତା ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିବିଧତା ବିଷୟଟି ପାରଂପରିକ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳଇ ଉପଯୋଗ ତାକି ଅଧିକାର;

୫) କୁଇଁ ଜାତିତି ଅତେ ବିନେ ବିନେ ପାରଂପରିକ ବନବାସୀ ଏମ୍ବିତାଣ ବୋଆଇନୁ ଭାବେ ଇମିନଂ ଜାତା ଭମିଟି ଉଚ୍ଛେଦ ଅତେ ଏମିନି ଜାଗାତା ହାଜାଞ୍ଜେ ମାତ୍ର୨୦୦୫ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ମାସା ୧୩ତାରିଖ ନଗେ ନେଏଁ ଇମିନି ଆଇନୁଗତ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱାଧିକାରା ଅତେ ଅରଦେବାତେବା ଆହେଲି ତାକି ଇଚ୍ଛା କିତେଁ, ଏୱାରିଇ ଅରବିନେ ଭମି ହିହାନା ଜାତା ଭିତରେ ଅର ଦେବା ତେବ ଆହେନି ତାକି ଅଧିକାରା ।

୬) ପ୍ରଚଳିତ ଜାତା (ସଂରକ୍ଷଣ) ଆଇନୁ ୧୯୮୦ଟି ମାନି ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ବିଚ୍ୟୁତ ଆଆନା ସରକାରଁ ତାଇ ତାକିନି ତେଲେଣି ଲେଖି କିୱିଆହାନି ସୁଯୋଗ ସୁବିଧା ତାକି କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଜାତା ଭମିଇ ବଦଲ କିହେଲି ଆଡନେରୀ, ଏମ୍ବିତାଣଆ ହେକ୍ଟରେ ପିଛା ୭୫ଟି ମାରାଟିଏ ଅଧିକା ଦାଚେଲେ ଆଡିଲି ଆଏ, ଯଥା

କ) ଇସ୍କୁଲୁ,

ଖ) ହସପିଟେଲି;

ଗ) ଅଙ୍ଗନୱାଡି ଇଲୁ;

ଘ) ସରକାରୀ ଦୁକାନି;

ଙ) କରେଣ୍ଟୁ ଅତେ ଫୋନ ବ୍ୟବସ୍ଥା;

ଚ) ଡେମୁ ଅତେ ବାନ୍ଦା;

ଛ) ଏଯୁ ଯୋଗ କିହେଲି ଅତେ ଏଯୁ ପାଇଷୁ ଯୋଗ କିହେଲି

ଜ) ଏଯୁ ଅତେ ପିୟୁ ଏଯୁ ଅମଳ ପ୍ରକଳ୍ପ:

ଝ) ମିଲା ବାନ୍ଦା ତି କେନାଲ;

ଞ) ଅଣ ପାରଂପରିକ ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ;

ଟ) କାମା କିହେଲି ତାକି ଶୈଳି ବଡଆନେ ଅତେ ଧନ୍ଦାମୂଳକ ଟ୍ରେନିଁ ସେଣ୍ଟେରୁ;

ଠ) ରାସ୍ତାଅଡ଼େ;

ଡ) କ୍ଲବୁ ସେଣ୍ଟରୁ

ମାତ୍ର ଜାତା ଉମିତି ଇପରିବର୍ତ୍ତନ ଅନୁମୋଦନ ଆହେଲି ଆନେ ଯଦି,

୧) ଏ ଲେଗଭ କାମାତା କି ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଆହାନି ଜାତା ଭମି ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରତ । ଏକ ହେକ୍ଟର ଟିଏ କମୁ ଆହା ମାଣିମ୍ବନେ ଅତେ ।

୨) ଇ ଉନ୍ନତି ମୂଳକ ଯୋଜନା ତାକି ଅନୁମତି ମେଡାଆନେ ଯଦି ଏଦି ନାୟଁତି ମିଟିଙ୍ଗ, ସଭା ତାଇ ଅନୁ ମୋଦିତ ଆହା ମାଣିମ୍ବିନେ ।

ନାୟୁଁ ସଭା (ଗ୍ରାମସଭା)

୧) ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ତାଇ ନାୟଁତି ସଭା ହାଟିଆନେ ଅତେ ଇ ପ୍ରଥମି ବୈଠକତାବା ମିଟିଙ୍ଗତା ଇମ୍ବାତା ମେମ୍ବର(ସଭ୍ୟ) । ସଭ୍ୟାଁ ଭିତରୁ ଅତିକମୁତା ୧୦ଜାଣା ଅତେ ଅତି ବେଶୀତା ୧୫ ଜାଣାଇ ନିର୍ବାଚିତ କିହାନା ଜାତା ଅଧିକାରା କମିଟି କିଞ୍ଜିଆନେ ଏମ୍ବିତାଣା କି ଅତିକମୁତା ଏକ ତୃତୀୟାଂଶ ମେମ୍ବର କୁଇଁ ଜାତିତି ଲୋକୁ ଆହା ମାଣିମ୍ବିନାରୀ ।ଇ ସଭ୍ୟ/ସଭ୍ୟାଁ ଭିତରଟି ଏକ ତୃତୀୟାଂଶଟିଏ କିମୁ ଆଇସିକା ଆହାମାଣାମ୍ବାଉ । ମାତ୍ର ଏମ୍ବିତାଣା କୁଇଁ ଜାତିତି ଲୋକୁ ହିଲ୍ବାଉ ଏମ୍ବାଆଁ ଅତିକମୁରେ ଏକ ତୃତୀୟାଂଯ ଆଇସିକା ସଭ୍ୟା ମାଣିମ୍ବିନୁ ।

୨) ଜାତା ଅଧିକାରା କମିଟିତା ରଇଁ ସବେତାକି ମେନୁ ତେବ ଆନିଁ ଅତେ ରଇଁ ସେକେରେଟ୍ରିର ବାଛି କିୱିଆନେ ଅତେ ଏ ପିଷୟଟି ଉପଖଣ୍ଡ ବା।(ସବଡିବିଜନ)ସ୍ତରୀୟ କମିଟିଇ ଜଣଆନେ ।

୩) ଏମ୍ବିନି ବେଲାତା ଜାତା ଅଧିକରା କମିଟିଟି ର ସଭ୍ୟ/ସଭ୍ୟା ଜାହାରୀ ଜତା ଅଧିକାରା ତାକି ଅଭିଯୋଗ ତାଚାଞ୍ଜେ, ଏୱାଇଁ ଏ ବିଷୟଟି କମିଟିଇ ଜଣ କିତେଁ ଅତେ ଇମିନି ବେଲାତା ତା ଅଭିଯୋଗ ବିଚାର କିୱି ଆହିଞ୍ଜେ, ଅତେ ଅଭିଯୋଗତ ସତ ଇନିକାରି କିହିଆହିଞ୍ଜେ, ଏୱାଇଁ ଏ ଇନିକାରୀ ତାଣା ହାଜେଲି ଆତେଏଁ।

ଗ୍ରାମ ସଭାତି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ :

କ) ଜାତା ଅଧିକାରତି ଗୁରୁତ୍ୱ ଓ ପ୍ରକାର ଭେଦ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ତାକି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କିନାରୀ ଅତେ ଏ ବିଷୟତି ଅଭଯୋଗଇ ଗ୍ରହଣ କିହାନା ଜଣ କିନାରୀ ।

ଖ) ଜାତା ଅଧିକାରା ଅଭିଯୋଗଇ ଲିଖି ତିଆରି କିନାରୀ ଅତେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଅତର ଅନୁଯାଇ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସବୁ ଅଭିଯୋଗ ଅତେ ଅଭିଯୋଗ କିହାନାରୀ ଲୋକୁ ୱାଦାଆଁ ବିବରଣୀ ର ରେଜିଷ୍ଟର ଚାଲ କିୱିଆନେ ।

ଗ) ବିଭାଗୀୟ ଅଫିସର ଅତେ ଇଛାମାନି ମାଣିଷିଇଁ ଯଥୋଚିତ ସୁବୁଧା ସୁଯୋଗ ହିହାନା, ଜାତା, ଅଧିକାର ଉପରେ ମାନି ଅଭିଯୋଗ ବିଷୟତି ର ପ୍ରସ୍ତାବ ତିଆରି କିନେରୀ ଅତେ ଏଦାଆଁ ସବଡିଭିଜନ ସ୍ତରୀୟ କମିଟିଇ ପାଣ୍ଡିନେରୀ ।

ଘ) ଇମିନି କୁଇଁ ଜାତିତା/ଜାଡାତା ବାସା ଆହିନି ଲୋକୁଇ ବା କୁଟୁମୁଇ ଅର ଦେବା ଅବସ୍ଥାପନ ସାହାଯ୍ୟ ବିଷୟତି ବିଚାର କିନେରୀ ।

ଙ) ଜାତାଜନ୍ତୁ ସୁରକ୍ଷା, ଜାତା ଓ ଜୈବ ବିବିଧତା ସୁରକ୍ଷା ତାକି ଜାହାରୀ ସଭ୍ୟ, ସଭ୍ୟାଇ ଅହାନା କମିଟିଗଠନ କିୱ ଆହେଲି ଆଡିନେ ।

ଗ୍ରାମସଭା ବୈଠକତି କୋରମ୍ ତାକି ଗ୍ରାମ ସଭାତି ସବୁ ଆଇସିକା ମେମ୍ବରଁ ଦୁଇ ତୃତୀୟାଂଶ ଟିଏ ଅଧିକା ସଭ୍ୟ/ସଭ୍ୟା ଦରକାର । ଏମିନି ନାୟୁଁତା କୁଇଁ ଜାତି ଅତେ କାଇଁ ଜାତିତି ଲୋକୁ ବାସା କିହିଞ୍ଜେ ଏ କ୍ଷେତ୍ରତା ଗ୍ରାମ ସଭା ବୈଠକତା କୁଇଁ ଜାତି, ପୂର୍ବାଟିଏ ବାସାକିହିନି କୁଇଁ ସବୁଲୋକୁ ଅତେ ମୁଲୁଟିଏ ଚିଷା କାମା କହିନି ଗୋଷ୍ଠୀ ଲୋକୁ ବେଶୀ ଯୋଗ ହିନେରୀ ।